

Slik kjenner du psykopaten

EVA FOSSE, Norpress

Det er antagelig 60 000 psykopater her i landet. Undersøkelser i andre land viser at fem ganger så mange menn som kvinner har dia-gnosen psykopati. 1,5 prosent av den mannlige, voksne befolkning og 0,5 prosent av kvinnene er psykopater.

Men hvem er psykopat? For det er slett ikke alle «vanskelige» personer. Verdens ledende autoritet på området, den canadiske psykologen Robert Hare, har utarbeidet 20 sjekkpunkter for psykopati. Det skåres to poeng hvis personenes adferd stemmer fullt ut med et punkt, et poeng ved usikkerhet om det stemmer og null poeng hvis oppførselen ikke stemmer med punktet. Med over 20 poeng er personen en psykopat. Med 25 poeng eller mer er tilfellet alvorlig.

1. Glatt og overfladisk sjarm.

2. Egosentrisk, store idéer om egen verdi, selvutnevnt geni.
3. Lett for å kjede seg, stadig behov for nye impulser.
4. Det å lyve og bedra er en del av omgangsformen.
5. Bløffmakeri og manipulering.
6. Manglende evne til anger eller å ha skyldfølelser.
7. Ikke evne til dype følelser selv om det brukes fine ord.
8. Ufølsom/kan ikke sette seg inn i hvordan andre har det.
9. Snylter på andre, lever på andres midler.
10. Oppfarende. Liten kontroll over sinne.
11. Utro, mange seksuelle forbindelser.
12. Adferdsproblemer før 12-årsalderen.
13. Uten realistisk langtidsplanlegging.
14. Impulsiv.
15. Forsømmer sine barn. Kan ikke vise omsorg. Vold og kjeft. Setter ikke grenser eller altfor snevre grenser.
16. Hyppige ekteskap eller samboerforhold.
17. Ungdomskriminell før fylte 15 år.
18. Svik under prøvetid eller løslatelse.
19. Uten ansvar for egne handlinger.
20. Lovbrudd som innbrudd, ran, narkotika, frihetsrøvelse, mordforsøk, ulovlig våpenbesittelse, seksuelle overgrep, grov uaktsomhet, bedrageri, flukt fra fengsel.

Ser svake sider

— En rekke av disse egen-skapene er det ikke så dumt å ha. Men ett sted går grensen. Den som skårer mer enn 20 poeng, har utpregede psykopatiske trekk, konstaterer profes-sor i psykiatri, Alv A. Dahl. De fire siste punktene kan få leseren til å tro at psykopaten ofte er kriminell. Men Dahl understreker at psykopati og kriminalitet ikke er det samme.

— Jeg vil også avlive myten om at psykopatene er spesielt intelligente. Det er de ikke. Men de er flinke til å snakke for seg og gir inntrykk av at de kan alt. Og de har god evne til å se folks svake sider og slå til der de treffer, påpeker Dahl.

Psykopati kan være en arvelig sårbarhet og kan utvikles før 20-årsalderen, men trygge og gode opp-vekstvilkår forhindrer psykopati.

Forstyrrelse

Verdens helseorganisa-sjon (WHO) har utarbeidet en annen sjekkliste. Her kalles psykopati for «dyssocial personlighetsforstyrrelse som viser seg ved store motsetninger mellom pasientens adferd og de råden-de, sosiale normer»:

- Kald og likegyldig over-for andres følelser.
- Avvikende og vedvaren-de holdning som er preget av uansvarlighet og manglende hensyn til sosiale normer, regler og forplik-telser.
- Lett for å etablere nye forhold, men manglende evne til langvarige forhold.
- Lav frustrasjonstreskel og aggressive reaksjoner, inklusive fysiske volds-handlinger.
- Ingen evne til å føle skyld eller lære av egen erfaring. Straff til ingen nytte.
- Markert tendens til å skynde på andre eller kom-me med bortforklaringer for den adferden som har bragt ham eller henne i konflikt med samfunnet.

SELVFOLGELIG

KAN og HAR det meste av det beste i

KÅPER
KAPPER
JAKKER
BUKSER
SKJØRT
BLUSER